

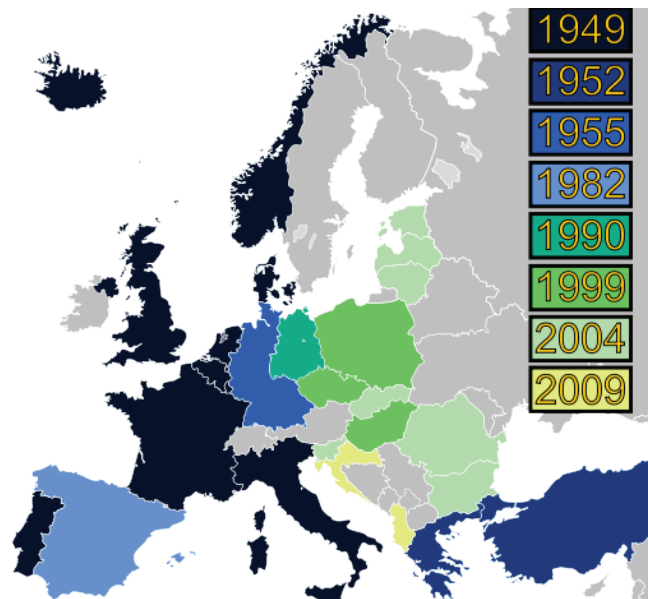
ROZŠIŘOVÁNÍ NATO

Jak a proč Severoatlantická aliance přijímá nové členy

Rozšiřování Severoatlantické aliance (NATO) je procesem přijímání nových členských zemí do této mezinárodní organizace. Členem Aliance – a tím pádem součástí procesu zajištění kolektivní obrany – se podle Washingtonské smlouvy může stát každá evropská země za předpokladu, že splní dané podmínky a s jejím přijetím budou souhlasit všechny stávající členské státy. Aliance ve svém přístupu k žadatelům o členství zachovává tzv. politiku otevřených dveří (Open Door Policy), což znamená, že je ochotna přijmout kteroukoli zemi, která je schopna plnit povinnosti a závazky plynoucí z členství a přispět k bezpečnosti v euroatlantické oblasti.

Chronologie rozšiřování:

- 4.4. 1949 NATO bylo založeno 12 státy: Belgie, Kanada, Dánsko, Francie, Island, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko, Norsko, Portugalsko, USA a Velká Británie
- 18.2. 1952 v první vlně bylo přijato Řecko a Turecko
- 9.5. 1955 přistoupilo Západní Německo
- 30.5. 1982 připojilo se Španělsko
- 3.10. 1990 došlo ke sjednocení Německa, tudíž se součástí NATO stala i bývalá NDR
- 12.3. 1999 přistoupily Česká republika, Maďarsko a Polsko
- 29.3. 2004 zatím největší rozšíření o 7 zemí v jedné vlně: Bulharsko, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko
- 1.4. 2009 k Alianci se připojila Albánie a Chorvatsko, počet členských států tak vzrostl na nyníšších 28

Budoucí rozšiřování:

- » v NATO nadále platí tzv. politika otevřených dveří a další rozšíření NATO tak není vyloučeno
- » v současnosti probíhají jednání s Bosnou a Hercegovinou, Černou Horou, Gruzií a Makedonií
- » Řecko momentálně blokuje vstup Makedonie kvůli tomu, že se nejdříve musí vyřešit spor ohledně názvu makedonského státu, který se jmenuje stejně jako jedna z oblastí v Řecku

Václav Havel o vstupu ČR do NATO (1999):

“[Vstup do NATO] nám dává naději, že naše země už nikdy nepodlehne ani nebude obětována jakémukoliv agresorovi a zároveň vyjadřuje jasné odhodlání spoluodpovídat za svobodu národů, lidská práva, demokratické hodnoty a mír na našem kontinentě.”

Jaké jsou vybrané důvody rozšiřování z hlediska samotné Aliance?

- » posílení bezpečnosti v regionu
- » členství v NATO posílí rozvoj členské země nejen v bezpečnostní rovině
- » možnost neustálého dialogu a bezpečnostních konzultací mezi spojenci
- » větší transparentnost politiky členských zemí
- » Spojené státy se nadále budou zajímat o záležitosti v Evropě

Jaké jsou vybrané důvody rozšiřování z hlediska aspirantských zemí?

- » posílení vlastní bezpečnosti a schopností obrany
- » garance pomoci ze strany ostatních členských zemí v případě ohrožení či napadení
- » možnost spolurozhodovat o klíčových bezpečnostních otázkách
- » možnost specializace vlastních ozbrojených sil, sdílení prostředků se spojenci, úspory
- » společný výcvik a interoperabilita ozbrojených sil spojenců – neustálé udržování nejvyšších standardů

Argumenty zastánců rozšiřování NATO:

- » rozšíření o země východní Evropy pomohlo tomuto regionu k rychlejší cestě ke stabilní demokracii, zajištění bezpečnosti a k přijetí do Evropské unie
- » díky spolupráci s dalšími členskými zeměmi dochází ke zlepšení schopností a vybavení ozbrojených sil členských zemí
- » vstupem do NATO se i menší země stávají světovými hráči, jejichž hlas je nutný k přijetí rozhodnutí
- » průzkumy v minulosti ukázaly, že obyvatelé členských zemí jsou s rozšířením NATO spokojeni, bojí se však reakce Ruska na další rozšiřování Aliance ve východní Evropě
- » čím více zemí bude v Alianci, tím menší je riziko vzniku konfliktu (např. Řecko - Turecko)

Argumenty odpůrců rozšiřování NATO:

- » proti rozšiřování NATO se staví například Rusko, které již v případě několika zemí (Gruzie, Ukrajina) vyjádřilo názor, že připojení těchto států není v souladu s ruskými zájmy
- » NATO vzniklo v dobách studené války jako nástroj proti rozpínavé politice Sovětského svazu. Když zanikl SSSR, tak rozšiřování, a potažmo celá Aliance, nemá smysl, původní nepřítel zanikl
- » nárůst počtu členských států komplikuje rozhodovací proces v rámci Aliance, který je založen na principu konsenzu, kterého tak musí dosáhnout stále více zemí
- » obavy z povinnosti hostit na svém území „cizí“ jednotky a základny
- » nutnost kupovat „jejich“ obranné výrobky

Bibliografie a zdroje k tématu:

- » BIERMAN, Rafael. NATO Enlargement – Approaching a Standstill. The Marshall Center Security Insights. 2009, 4 (9). (Dostupné z: http://www.marshallcenter.org/mcpublicweb/MCDocs/files/College/F_Publications/secInsights/SecurityInsights_04_fullsize.pdf)
- » CUNNINGHAM, George. EU and NATO Enlargement: How public opinion is shaping up in some candidate countries. NATO Review. 1997, (5-6). (Dostupné z: <http://www.bits.de/NRANEU/docs/EnlargementPublicOppinion.htm>)
- » The Debate Over NATO Expansion: A Critique of the Clinton Administration's Responses to Key Questions [online]. The Arms Control Association. Dostupné z: http://www.armscontrol.org/act/1997_09/nato.
- » DELOVA, Gabriela. Understanding NATO Enlargement. Malmö: Malmö University, 2009. (Dostupné z: <http://dspace.mah.se/bitstream/handle/2043/9735/Master%20Thesis.pdf?sequence=1>)
- » HOPKINSON, William. Enlargement: A New NATO. Paris: Institute for Security Studies of Western European Union, 2001. (Dostupné z: <http://bdi.mfa.government.bg/info/Module%2004%20-%20Diplomacia%20i%20sigurnost/dopalnitelna%20literatura/enlargement.pdf>)
- » KRÍŽ, Zdeněk, STIXOVÁ, Markéta. Does NATO Enlargement Spread Democracy? The Democratic Stabilization of Western Balkan Countries. Central European Political Studies Review. 2012, 14 (1). (Dostupné z: <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=502>)
- » Má či nemá rozšiřování NATO smysl? Z diskuze na stránkách BBC [online]. Britské listy. 2002, (11). Dostupné z: <http://blisty.cz/art/12119.html>.
- » MATTOX, Gale A., RACHWALD, Arthur R. Enlarging NATO: The National Debates. Boulder: Lynne Rienner Publishers, 2001, ISBN 9781555879082.
- » PLICHTA, Dalibor. Rozšiřování NATO a česká politika. Praha: JOB Publishing, 1997, ISBN 80-902246-2-8.
- » ŠEDIVÝ, Jiří. Dilema rozšiřování NATO. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2001, ISBN 80-86506-17-7.
- » ZEVELEV, Igor. Enlargement and Russian Perceptions of Eurasian Political Frontiers. George Marshall European Center for Security Studies. Dostupné z: <http://www.nato.int/acad/fellow/98-00/zevelev.pdf>.
- » Češi jsou 11 let členy NATO, Alianci chápou jako ochránce [online]. iDnes. 2010. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/cesi-jsou-11-let-cleny-nato-alianci-chapou-jako-ochrance-ppp-/zpr_nato.aspx?c=A100312_125811_zpr_nato_inc.
- » Managing NATO Enlargement [online]. United States Institute of Peace. 1997. Dostupné z: <http://www.usip.org/files/resources/SR23.pdf>.
- » NATO Enlargement [online]. NATO. Dostupné z: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_49212.htm.
- » NATO Expansion: Costs and Implications [online]. Project on Defense Alternatives. 1997. Dostupné z: <http://www.comw.org/pda/nato699.html>.
- » The Road to NATO membership [online]. NATO. Dostupné z: http://www.nato.int/docu/comm/2002/0211-prague/more_info/membership.htm.
- » Strategie rozšiřování NATO [online]. MZV. 2002. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/mzv/prilohy_zu/nato_brussels-content-shared-files-strategie_rozsirovani_nato.html.

Pokud budete mít zájem o další informace k tomuto tématu, neváhejte se obrátit na:

Informační centrum o NATO
Jungmannova 17, 110 00 Praha 1
info@natoaktual.cz
tel.: 221-506-758